

ויה"ר - כאמור - שעוד בחודש חשון השתא נזכה לחנוכת ביהמ"ק השלישי, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, למטה מעשרה טפחים בעגלא דידן, במהרה בימינו ממש.

* * *

יא. נוסף על ההוראה הנלמדת משבת מברכים חודש כסלו מידי שנה בשנה, ישנה גם הוראה הנלמדת מהקביעות המיוחדת דשבת מברכים חודש כסלו בשנה זו, הן בנוגע לפרשת השבוע - פ' חיי שרה, והן בנוגע לקביעות בימי החודש - בכ"ז חשון.

הענין המיוחד שאירע בכ"ז חשון - מפורש בקרא (נח ח, יד): „ובחודש השני בשבעה ועשרים יום לחודש יבשה הארץ" - כ"ז חשון (לדעת ר' אליעזר, שזוהי הדעה הא' שהוכחא בפרש"י, ומכיון שסדר בתורה הוא גם תורה, מוכח, שדעה זו היא הקרובה יותר לפשש"מ).

זאת אומרת, שבכ"ז חשון הי' סיום ענין המבול לחלוטין - „יבשה הארץ", „נעשה גריד כהלכתה" (פרש"י עה"פ), כלומר, באופן הראוי לשוב בני אדם [משא"כ לפניו - אפילו לאחר שילוח היונה (בפעם הב')], ואפילו לאחר ש„חרבו פני האדמה", שעדיין לא היתה ראוי לשוב בני אדם, עד ש„יבשה הארץ" בכ"ז חשון, ולכן, בכ"ז חשון נצטווה נח לאמר „צא מן התיבה גר".

והנה, מכיון ש„התורה היא נצחית", מוכן, שגם המאורעות והסיפורים שבתורה נצחיים הם. ויתירה מזו: אפילו ענינים שהתורה עצמה אומרת שהם נתבטלו לאחר זמן - הרי הם גם נצחיים, כפי שהדבר מתבטא בהלכה לפועל - בנוגע למתפיס בשבועת משה, כמדובר כמ"פ אודות ביאור הרגצ'ובי בענין זה.

ועד"ז מוכן בנוגע לעניננו - המאורע דסיום המבול בכ"ז חשון (יבשה הארץ), שאין זה סיפור שהי' בעבר בלבד, ובמילא „מה דהוה הוה", אלא זהו ענין נצחי (ככל עניני התורה), ולכן, יש ללמוד מזה הוראה בעבודת האדם לקונו, כדלקמן.

יב. ענין ה„מבול" יתכן ושייך גם בחייו הפרטיים של האדם - ביחס למצבו הרוחני, כמוכן בפשטות, ובפרט ע"פ המבואר בתו"א (ר"פ נח) בפי' הכתוב „מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה גר'", ש„מים רבים הם כל טרדות הפרנסה והמחשבות שבעניני עוה"ז כו'", וכמבואר בארוכה יותר בהמשך „מים רבים" (תרל"ו) לאדמו"ר מהר"ש - שהשנה היא שנת המאה להסתלקותו.

ונקודת הדברים היא - שטרדות הפרנסה הם בדוגמת הענין ד„מים רבים", בדוגמת מי המבול, כלומר, כשם שהמים ניידים ואזלי ללא הפסק, כמו כן טרדות הפרנסה והמחשבות בעניני עוה"ז מטרידים את מנוחת האדם ללא הפסק (כי המחשבה אין לה הפסק), עד שלא ישקוט מלחשוב ולהרהר אודות עניני פרנסתו.

בלתי מוגה

דהנה, אע"פ שצריכים לעסוק בעניני הפרנסה ע"פ דרכי הטבע, וכמ"ש „וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה“, כלומר, שצריכים לעשות כלי בדרך הטבע להמשכת ברכת ה' - הרי ההתעסקות בפרנסה צריכה להיות בלא לב ולב, בידעו וזהו, „כלי“ בלבד, והעיקר הוא המשכת ברכת ה'.

אבל אעפ"כ, רואים בפועל שישנם כאלו שעוסקים בפרנסה באופן שהם טרודים ביותר בעניני הפרנסה, ולא מפסיקים לרגע מלחשוב אודות פרנסתם - „מאין יבוא עזרי“, כלומר, מהיכן תבוא פרנסתם!

וגם כאשר מביאים לו הוכחה שיש לו את פרנסתו בדרך הטבע, והראי' - שהוא כבר לאחר י"ג שנה, ולאחרי „בן עשרים לרדוף“, והוא חי וקיים, וא"כ, בהכרח לומר שיש לו את פרנסתו בדרך הטבע, כי חיותו וקיומו אינם באופן נסי, כי אם באופן של התלבשות בדרך הטבע (פרנסה בדרך הטבע) - עדיין הוא מוטרד ומבולבל מטרדות הפרנסה.

וגם כאשר מראים לו שפרנסתו בדרך הטבע היא באופן בטוח - אינו מפסיק מלחשוב ולהרהר כיצד להגדיל את פרנסתו ע"י תחבולות שונות ומשונות!

ועד כדי כך שקוע הוא ומוטרד בעניני פרנסתו באופן של „מים רבים“, „מי המבול“, עד שאפילו באמצע התפלה הרי הוא חושב ומהרהר בעניני פרנסתו; באמצע התפלה, בעמדו לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, הרי הוא חושב אודות „עצים“!! - היפך הסיפור הידוע אודות החסיד שהי' חושב ומהרהר בעניני חסידות באמצע המסחר!

ועאכ"כ כאשר היצה"ר מתלבש ב„זידענע זופיצע“ (בגד של משי) ומסביר לו שמכיון שהוא מפריש לצדקה ממה שמרויח, הרי בודאי שצריך להשקיע את עצמו בעניני הפרנסה עוד יותר, כדי שיוכל להוסיף בנתינת הצדקה!

וממשיך לטעון - שמכיון שתכלית הכוונה היא לעשות לו ית' דירה בתחתונים דוקא, הרי בהכרח להתעסק בעניני העולם כו'. וכאשר אומרים לו שגם ע"י עבודת התפלה ולימוד התורה עושה הוא דירה לו ית' בתחתונים - טוען הוא שתכלית הכוונה היא לעשות דירה לו ית' בתחתונים ממש, כלומר, ע"י ההתעסקות בעניני העולם כפשוטם - משא ומתן כו'. וכאשר אומרים לו להמתין עד לאחר סיום התפלה ולימוד התורה (מבית הכנסת לבית המדרש), ואז ילך לעסוק בעניני הפרנסה באופן ד', הנהג בהם מנהג דרך ארץ" - טוען הוא שאין ביכולתו להמתין עד לאחר התפלה ולהתעכב מעשיית דירה לו ית' בתחתונים, ולכן, מוכרח הוא לחשוב ולהרהר בעניני המסחר גם באמצע התפלה!

ידוע הפתגם וההוראה של אדמו"ר מהר"ש (שהשנה היא שנת המאה להסתלקותו) שכללות העבודה בעניני קדושה צריכה להיות באופן ד„לכתחילה אריבער“ (כמדובר כמ"פ בארוכה). ולעומת זאת - הנהגתו היא

באופן ד,,לכתחילה אריבער" בכיוון ההפכי: אין ביכולתו להמתין עד לאחר התפלה, אלא תיכף ומיד - ,,לכתחילה אריבער" - מתחיל הוא לחשוב ולהרהר בעניני המסחר!

ועד כדי כך - שכאשר מתעורר משנתו, עוד לפני שמספיק לומר ,,מודה אני", מתחיל כבר לחשוב ולהרהר בעניני המסחר; היות שנשמתו חזרה אליו, וחזר גם כח השכל, אזי הוא מתחיל לחשוב ולהרהר אודות עניני המסחר - איזו ,,שווינדלעריי" (תחבולה ערמומית כו') יעשה היום כדי להשלים מה שלא עשה אתמול (לפי דעתו)!

ובראותו שכח השכל מתפקד כראוי, והראי' - שנפלה ברעיונו איזו ,,תחבולה" חדשה כו' - אזי ביכולתו לומר ,,מודה אני לפניך", כי יש לו כבר על מה להודות!

אפילו היצה"ר מוכן להמתין עד לאחר אמירת ,,מודה אני", מכיון שמדובר אודות אמירת תיבות ספורות בלבד, וכל תיבה היא באופן ד,,רגע כמימרא" בלבד, ומה גם שאינו שייך לכוונות מיוחדות בהיותו לפני נט"י - אלא הוא ,,מגרה" את היצה"ר עי"ז שמתחיל לחשוב ולהרהר בעניני המסחר אפילו קודם אמירת ,,מודה אני"! - ,,וואס שלעפסטו אריין דיין יצה"ר אין שאול תחתית"?!

ואין להאריך בדבר המצער ומבהיל!

יג. ועל זה באה ההוראה המיוחדת דכ"ז בחשון - שאז נסתיים המבול, ,,יבשה הארץ":

כאשר יהודי נמצא במעמד ומצב של ,,מבול" ח"ו, כנ"ל בארוכה, ישנה אפשרות שיפול ביאוש, באמרו שזהו דבר אבוד שאינו ניתן לתיקון. או לאידך גיסא - מכיון ש,,עבר ושנה בה, הותרה לר'!

[ראע"פ שמ"ש ,,הותרה לו" הרי זה רק הקס"ד בגמרא, ואילו מסקנת הגמרא היא ש,,נעשית לו כהיתר" (בכ"ף הדמיון) - טוען הוא שאינו ,,למדן" גדול עד כדי כך שילמד גם את מסקנת הגמרא, די לו בלימוד הקס"ד שבגמרא וכמובן בפשטות שגם הקס"ד שבגמרא יש לו נתינת מקום (דפשיטא שהגמרא לא תביא קס"ד של ,,טפשים" ח"ו), ויתירה מזו: גם הקס"ד שבגמרא נאמר למשה בסיני עי"ה הקב"ה - באופן של קס"ד עכ"פ].

הנה על זה אומרים לו - שכזמנו של נח הי' מעמד ומצב של ,,מבול" בעולם כולו, ומבול זה נמשך ,,שנה תמימה", בתוספת י"א הימים שהחמה יתירה על הלכנה, כלומר, לא רק שנת הלכנה, אלא גם שנת החמה, ואעפ"כ, כאשר הגיע התאריך דכ"ז חשון - אזי נסתיים ענין המבול לחלוטין, עד ש,,יבשה הארץ".

ועד"ז מוכן בנוגע למצב של ,,מבול" במוכן הרוחני (כנ"ל) - שלמרות שהוא נמצא כבר במצב זה משך זמן רב, ,,שנה תמימה", הן שנת הלכנה והן

שנת החמה, וא"כ, אין לך עבר ושנה בה" גדול מזה - אעפ"כ, בכחו ויכולתו לצאת מהמצב של "מבול", "דאלאי גלות", "דאלאי מבול"! והנתינת כח המיוחדת לזה היא "בכ"ז חשו, שאז, "יבשה הארץ" (סיום המבול). ולאחרי זה מתחיל סדר חדש בכללות עבודתו.

יד. נוסף על ההוראה דלעיל ביחס לקצה הכי תחתון (מצב של "מבול" במשך שנה תמימה), ושנה הוראה נוספת ביחס לקצה הכי עליון (כדלקמן). הוראה הנלמדת מהציווי "צא מן התיבה" (שנאמר בכ"ז חשו, מיד כאשר "יבשה הארץ"):

מבואר בחסידות בכ"מ (ובפרט במאמרי אדמו"ר מהר"ש - שהשנה היא שנת המאה להסתלקותו) שהמעמד ומצב שהי' בתיבת נח הוא, "מעין" המעמד ומצב דלעתיד לבוא כי במשך כל הזמן שהי' נח בתיבה לא הי' צריך לעסוק בחרישה וזריעה (ושאר המלאכות ד"סידורא דפת"), מפני שכל צרכיו היו מן המוכן (וטירחתו היחידה היתה להגיש לבעלי-חיים שנתיבה את מזונותיהם בזמן המתאים). ועד כדי כך - ש"בתיבת נח הי' הענין ד", וגר זאב עם כבש גר" כפשוטו (כפי שנתבאר גם בהתוועדות שלפנ"ז (שיחת ש"פ נח ס"ז)).

והנה, יש מי שטוען שהוא נמצא במעמד ומצב דתיבת נח: הוא חסיד ש"מונח" בעניני השכלה שבתורת החסידות, ואין לו עסק כלל עם ענינים של "הוצה" הוא נמצא ב"תיבת נח", "מעין" המעמד ומצב שהי' בביאת משיח צדקנו! וא"כ, לשם זה עליו לעסוק בהפצת המעיינות חוצה כדי שעי"ז יבוא משיח צדקנו ואז ילמדו תורתו של משיח הוא עוסק כבר עכשיו בלימוד תורתו של נשיא דורנו.

וכאשר אומרים לו שאינו יכול להסתפק בעבודתו עם עצמו, אלא לפעול גם בחלקו בעולם - טוען הוא שיש לו ב"תיבת נח" את כל העולם כולו: "מכל החי בכל בשר", "מכל רמש האדמה", אפילו נחשים ועקרבים כו', וא"כ, לשם מה עליו לצאת מן התיבה כדי לפעול בעולם, בה בשעה שיש לו את כל העולם כולו עמו בתיבה!

הנה על זה באה ההוראה מהציווי ד"צא מן התיבה" - כלומר, שהכוונה היא לצאת מן התיבה ולפעול בעולם כפי שהוא מחוץ לתיבה. בהיותו במעמד ומצב תחתון שאף למטה ממנו.

וזהו כללות הציווי "צא מן התיבה" - שנת נצטווה לצאת מן התיבה ולעסוק בישובו של עולם, "ויטע כרם", וכיו"ב, כלומר, לעסוק עם העולם כפי שהוא נמצא במעמד ומצב ירוד כו', ועד להגשמה שנפעלה בעולם עי"ז שלאחרי המבול הותר לאכול בשר כו' (כמדובר פעם בארוכה) - ובמעמד ומצב זה צריכים לעסוק בבירור העולם.

ויתירה מזו: הציווי ד"צא מן התיבה" הי' לא רק ביחס לנח ובניו ונשותיהם, "אתה ואשתך ובניך ונשי בניך אתך", אלא גם ביחס לכל בעלי-

החיים שהיו עמו בתיבה, „כל החי אשר אתך מכל בשר... ובכל הרמש... הוצא אתך“. ולכאורה אינו מובן: בשלמא יציאתו של נח מן התיבה תכליתה ומטרתה לפעול גם בעולם כפי שהוא מחוץ לתיבה. וכדי שיהי' לו סיוע בעבודתו, הרי הוא לוקח עמו גם את אשתו ובניו ונשי בניו. אבל לשם מה להוציא את כל בעלי החיים מן התיבה, כולל נחשים ועקרבים - הרי בצאתם מן התיבה יכולים הם לגרום נזק כו', כפי שרואים מה שקרה אמנם בפועל עי"ז שהוציאו את הנחשים והעקרבים מן התיבה, וא"כ, מהי התכלית בדברנו? אלא ודאי עיקר הכוונה היא לפעול בעולם כפי שהוא במעמד ומצב ירוד ביותר (שיש בו נחשים ועקרבים המזיקים כו'), תחתון שאין למטה ממנו ודוקא שם עושים דירה לו ית'.

טו. והנה, ע"י היציאה מן התיבה נפעל הענין ד„עולם חדש ראה“ - לא רק ביחס למעמד ומצב העולם כפי שהי' קודם המבול, אלא אפילו ביחס למעמד ומצב העולם כפי שהי' בתיבת נח:

תיבת נח היתה מוגבלת ומצומצמת בגדלה - „שלוש מאות אמה אורך התיבה חמישים אמה רחבה ושלושים אמה קומתה“, ותו לא. וע"י היציאה מן התיבה נפעל ענין של הרחבה, באופן ד„ופרצת“.

ויתירה מזו: ע"י היציאה מן התיבה נפעל (לא רק ענין של הרחבה במדה וגבול, אלא) גם הרחבה באופן של בלי גבול - כפי שהדבר מתבטא בציווי ד„פרו ורבו ומלאו את הארץ“ שהי' לאחר היציאה מן התיבה (משא"כ בהיותם בתיבה שאז נאסרו בתשמיש כו'), מכיון שכללות הענין ד„פרו ורבו“ קשור עם כח הא"ס - המשכת הבלי גבול.

וענין זה קשור גם עם הקרבת נח לאחר יציאתו מן התיבה - כי כתוצאה מזה ש„ורח ה' את ריח הניחוח“ נפעל ענין השבועה (לא אוסיף גו' ולא אוסיף“, „כפל הדבר לשבועה“) אודות קיום העולם באופן ד„לא ישבותו“, ומבואר בהסידות בכ"מ שהענין ד„לא ישבותו“ מורה על גילוי הבחי' ד„לא שניתי“ - ענין הנצחיות וכלי גבול.

וע"י כללות העבודה דבירור עניני העולם - באופן ד„צא מן התיבה“ דוקא - פועלים את הענין ד„אלה תולדות פרץ“ („ופרצת“), באופן נעלה יותר מאשר „אלה תולדות השמים והארץ“ (שגם שם נאמר „תולדות מלא“). מכיון ש„אלה תולדות פרץ“ מורה על ענין של „ופרצת“, באופן של בלי גבול.

טז. והנה, ב' ההוראות הנלמדות מהקביעות דשבת מברכים כסלו בכ"ז חשון - הנם באופן דמן הקצה אל הקצה: ההוראה מסיום מצב המבול (יבשה הארץ) מתייחסת לאלו הנמצאים במצב של „מבול“ - קצה התחתון. וההוראה ד„צא מן התיבה“ מתייחסת לאלו הנמצאים במעמד ומצב בדוגמת „תיבת נח“ - קצה העליון.

ויש לומר שנוסף לזה שב' ההוראות הנ"ל שייכות לב' סוגים נפרדים בבנ"י, שייכות ב' ההוראות הנ"ל בעבודת כאו"א מישראל:

בלתי מוגה

ידוע פתגם כ"ק מר"ח אדמו"ר שאסור לדבר „לשון הרע“ אפילו על עצמו, ואדרבה: יהודי צריך להכיר ולדעת (גם) את מעלותיו. ועפ"ז מוכן שאצל כאר"א מישראל שייך המעמד ומצב הכי נעלה - „תיבת נח“, כי בכל מעמד ומצב שהוא נמצא, הרי בודאי ישנם רגעים מסויימים שבהם נמצא הוא במעמד ומצב נעלה ביותר - בדוגמת „תיבת נח“.

ועד"ז לאידך - גם כאשר יהודי נמצא במעמד ומצב נעלה ביותר, הרי „ידע איניש בנפשי“ שישנם רגעים מסויימים שבהם נמצא הוא במצב של „מבול“ - לפי ערך וביחס לגודל מעלתו.

וכאמור לעיל - בכ"ז חשון ישנה נתינת כח מיוחדת בנוגע לב' הוראות הנ"ל, הן הענין ד, „יבשה הארץ“ (סיום המבול), והן הענין ד, „צא מן התיבה“.

יז. ביאור ההוראה הנלמדת מהקביעות דשבת מברכים חודש כסלו ביחס לפרשת השבוע - פרשת חיי שרה:

שם הפרשה הוא - „חיי שרה“, כלומר, שכל קכ"ז השנים של שרה נכללים בשם אחד - „חיי שרה“. ובלשון רש"י (ריש פרשתנו): „כולן שוין לטובה“.

ולכאורה אינו מובן: כיצד יכולים לכלול את כל קכ"ז השנים ביחד, בשם אחד - „חיי שרה“ („כולן שוין לטובה“) - הרי במשך קכ"ז השנים היו חילוקים מן הקצה אל הקצה, וכמוכן בפשטות שאין להשוות את מעמדה ומצבה של שרה כהיותה ב„אור כשדים“ וכן ב„חרן“ (אף שגם שם היתה שרה מגיירת את הנשים, כפירוש רש"י עה"פ „ואת הנפש אשר עשו בחרן“) לגבי מעמדה ומצבה לאחר קיום הציווי „לך לך מארצך גר אל הארץ אשר אראך“, ועד לחילוק וריחוק הערך בתכלית - בין מעמדה ומצבה בבית פרעה או בבית אבימלך ובין מעמדה ומצבה בעת ששמעה אודות „עקידת יצחק“, שזהו ריחוק הערך מן הקצה אל הקצה, וא"כ, איך יכולים לכלול את כל משך קכ"ז שני שרה בשם אחד - „חיי שרה“!?

יח. והביאור בזה:

„חיי שרה“ קאי על הענינים שבהם ה' החיות של שרה, כלומר, הענינים שבהם חייתה שרה (די ענינים מיט וועלכע שרה האט געלעבט). וענין זה ה' כאופן שוה במשך כל קכ"ז שנות חיי (כדלקמן), ולכן נכללים כל קכ"ז השנים בשם אחד - „חיי שרה“.

דהנה, אפילו יהודי פשוט מבין שהתוכן והמשמעות האמיתית ד, „חיי שרה“ - לא התבטא באכילת „ארוחת הבוקר“, או „ארוחת הצהריים“, וכיו"ב - לא בענינים אלו, „חייתה“ שרה. ופשיטא שהענין ד, „חיי שרה“ לא התבטא בזה שהיתה בביתו של פרעה ובכיתו של אבימלך, כי העובדה שמלך גדול (כפרעה ואבימלך) מהלל ומשבח את יפי' ועד שלוקח אותה אליו - הנה לא זו בלבד שענין זה לא תפס מקום אצלה כלל, אלא אדרבה: ענין זה גרם לה לצער וסבל